

Inleiding

hoofdstuk 1-6

De Bhagavad Gita bestaat uit drie afzonderlijke delen. In de eerste zes hoofdstukken zien we onszelf in de gedaante van Arjuna. Dit deel geeft een duidelijk beeld van de moeilijke situatie waarin wij ons als individuele ziel bevinden zonder de verbondenheid met onze goddelijke oorsprong. Omdat wij onze goddelijkheid uit het oog hebben verloren, vallen we ten prooi aan gevoelens van angst, onzekerheid en verwarring. We zijn niet meer in staat helder te zien wat we moeten doen of welke weg we moeten inslaan.

Mijn ouders hebben het mij als kind al ingeprent dat Arjuna's situatie niet alleen zijn eigen situatie was, maar die van elk mens. Ik kan me herinneren dat ik aanvankelijk moeite had dit te begrijpen, omdat de diepgaande angst en vertwijfeling die Arjuna voelde, mij toen volstrekt vreemd waren. Het leven in Gilgil in de Great Rift Valley was eenvoudig en probleemloos, hoewel wij ons voortdurend bewust waren van de onrust en spanning die onder de Kenyase bevolking leefden. Wij hadden heel weinig geld, maar mijn ouders, vooral mijn moeder, wisten een fantastische sfeer van zekerheid, steun en liefde om ons heen te creëren. Het waren de eenvoudige dingen die het belangrijkste waren, zoals de momenten waarop ik samen met mijn broer en twee zusjes 's avonds bij mijn moeder zat terwijl zij onze maaltijd bereidde op een open vuur. De avonden waren heerlijk; er werd gezongen, gespeeld of gestoeid, totdat het tijd was om te gaan eten. Soms hielpen wij Mum de *chappatti's* uit te rollen, maar de mijne werden vaak vierkant of drie-

hoekig in plaats van rond. Nu ik dit opschrijf, hoor ik het vuur weer knetteren en kan ik de chappati's ruiken. De opflakkerende vlammen, mijn moeders liefde en de geur van het eten waren al genoeg om ons in een deken van warme veiligheid te hullen.

Maar op een avond zou ik ontdekken wat het betekent om in onzekerheid te leven. Het staat in mijn geheugen gegrift als was het de dag van gisteren. Terwijl ik opgekruld op mijn moeders schoot lag te slapen, werd de zachte deken van de stille, Afrikaanse avond op zeer ingrijpende wijze van ons afgerukt. Plotseling en zonder waarschuwing vloog de deur open. Mijn vader stond in de deuropening, volledig naakt en bevend over zijn hele lichaam, zijn ogen hadden een wilde uitdrukking en zijn doorgaans rustige gezicht weerspiegelde de doodsangst die hij voelde. Deze verschrikkelijke angst werd onmiddellijk op ons overgebracht toen mijn moeder opsprong en daarbij vergat dat ik op haar schoot lag. Ik viel op de grond en op dat moment werd alle zekerheid die ik had, mij ontnomen. Ik had het gevoel dat ik alles was kwijtgeraakt.

Mijn vader was overvallen door een stel rovers. Hij liep een brug over en zag hoe zij hem stonden op te wachten met hun enorme messen die glinsterden in het maanlicht. Instinctmatig draaide hij zich om en wilde wegrekken, maar evenveel woest kijkende mannen had zich achter hem verzameld en beletten hem te ontsnappen. Hij was omsingeld. Wie kan zich de doodsangst voostellen die hij voelde of de gedachten die door zijn hoofd spookten toen hij zijn noodlot onder ogen zag? Het toeval wilde dat één van de rovers mijn vader herkende en er onmiddellijk op aandrong zijn leven te sparen. Zij begonnen onderling te discussiëren. Sommigen wilden mijn vader doden en er vanaf zijn, anderen luisterden naar hun vriend die hen vertelde dat Dad een aardige man was die hem in het verleden uit de nood geholpen had. Tenslotte besloten zij om hem beroofd van zijn geld en kleren naar huis te laten gaan. Maar jaren later vertelde hij mij dat zij hem veel meer ontnomen hadden dan dat: zijn waardigheid, evenwichtigheid en zelfverzekerdheid, zijn moed en gemoedsrust. Hij heeft nooit geweten hoe hij, door

angst overmand, die enkele stappen heeft kunnen zetten om de wrede, grijnzende boeventronies achter zich te laten.

Mijn moeder ging onmiddellijk tot handelen over. Zij sloeg haar armen om mijn vader heen, wikkelde hem in dekens, bracht hem het huis binnen en zette hem bij het vuur. Het duurde enige tijd voordat de hevige rillingen die door zijn lichaam gingen, ophielden en zijn ademhaling rustiger werd, maar zodra dit gebeurd was, weet ik nog wat hij als eerste deed. Hij stak zijn hand uit naar de Gita die op ons familiealtaar lag. Tot op heden reist diezelfde Gita overal met me mee. Zij herinnert mij voortdurend aan dat moment van openbaring en bewustwording.

Terwijl hij de bladzijden één voor een omsloeg en begon te lezen, verdween de gespannen uitdrukking van zijn gezicht. Het licht en de warmte die zo wreed waren verjaagd door de duisternis van het moment, begonnen langzaam maar zeker terug te keren in ons bestaan. Ik besepte dat zelfs mijn vader, die in mijn ogen een levende god was, werd gevoed door iets dat groter was dan hijzelf: de Bhagavad Gita. Ik denk dat ik op dat moment een verband heb gelegd tussen de Gita en echte veiligheid. Dit verband staat door de ervaring van die avond diep in mijn geest gegrift. Terwijl mijn vader die bladzijden omsloeg, zorgde Moeder Gita er op mysterieuze wijze voor dat de vrede in ons huis weerkeerde. Ook mijn vader kwam door haar weer tot zichzelf en als gevolg daarvan konden wij die nacht toch met een gevoel van veiligheid en zekerheid inslapen.

Iets anders was die avond in mij tot leven gewekt. De daarop volgende dagen gebruikten mijn ouders het voorval om mij ervan te doordringen hoe Arjuna zich gevoeld moest hebben op het slagveld van Kurukshetra. “Nu weet je wat ‘de haren rijzen me te berge’ werkelijk betekent!” zei mijn moeder tegen mij. En dat was inderdaad zo, want ik had het aan den lijve ondervonden. Arjuna’s moeilijke situatie was voor mij niet langer een verzonnen verhaal of iets dat iemand vijfduizend jaar geleden was overkomen; het was echt. “Zo voelde Arjuna zich,” zei zij en ik begreep het. Ikzelf was ondergedompeld in Arjuna’s wereld van trauma, tragedie en het gevoel van ‘hoe kan mij dit overkomen?’.

Vervolgens legde zij mij uit dat Arjuna's vertwijfeling de situatie vertegenwoordigt van een gewone mens, die gedwongen wordt deze van dag tot dag door te maken, totdat hij in staat is iets waar te nemen dat hoger en belangrijker is. Zij zei dat de progressieve ontwikkeling van de oorspronkelijke leer van Moeder Gita, zowel poëtisch als wetenschappelijk, zo mooi geordend is dat wij stap voor stap dit proces kunnen doormaken. Daarna kunnen we boven de verwarring van de verschillende menselijke emoties uitstijgen, zoals eenzaamheid, wanhoop, verdriet en het voortdurende lijden dat gehechtheid en gebondenheid met zich meebrengt. In de eerste zes hoofdstukken worden twee bijzondere middelen aangereikt die ons zullen helpen het lijden achter ons te laten. Allereerst de wijsheid van onzelfzuchtig handelen en vervolgens de kracht en genade van meditatie. Nu kunnen wij beginnen aan de klim naar ons hoogste doel, de realisatie van het Zelf en de uiteindelijke bevrijding van al het lijden. Dit, zo zei mijn moeder, is de meest opwindende reis en de belangrijkste zoektocht die een mens ooit zal ondernemen.

